

Adriaan van Dis

In het buitengebied

roman in verhalen

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

AKIKO

Je koopt bij de slager twee biefstukjes – twee, omdat je je schaamt alleen te zijn.

Doe niet zo flauw, Binnenstem, gun me mijn schaamte, je weet toch, er is veel veranderd sinds Akiko.

Maar ze eet geen biefstuk en je durft haar niet te laten zien.

Ik dring haar niks op, dat hebben we afgesproken. Ze moet aan zoveel wennen. De buitenwereld kan even de pot op. Geduld is ons wachtwoord.

Neem alleen al onze stemmen, we konden elkaar in het begin slecht verstaan. Het was als zoeken naar de juiste golflengte. Ze is per slot Japans en wist nauwelijks waar Nederland lag. We spreken Engels met elkaar, maar ze heeft een zwaar accent. Rare klemtonen, ze slikt lettergrepen in. Ik moest keer op keer vragen: ‘Wat zeg je, herhaal die zin alsjeblieft?’ Ze dacht dat ik doof was. Ik probeerde haar uitspraak te verbeteren – professor Higgins teaching Eliza Doolittle – maar betraptte me erop dat ik telkens mijn stem verhief en dan imiteerde ze mijn ergernis en schreeuwde ze net zo hard terug. Na weken vonden we allebei een goede toon en woordkeus. (Al moet ik nu wel oppassen

dat ik niet met volle mond praat anders verstaat ze me nog niet.)

Er valt voor haar nog zoveel te ontdekken: mijn volle huis, een verwilderde tuin, met rozenstruiken waar je je aan kan openhalen. Wel even wennen voor een meisje dat uit een bonsai-wereld komt. Ze is Japanser dan ik dacht. Zeer gesteld op rituelen, vooral op het ritueel van de herhaling. En ik pas me aan. Moet je me thee zien drinken. Daar hebben we nu een kleine ceremonie van gemaakt. Buiten op het terras: ik met mijn kont op een kussen en zij in kleermakerszit tegenover mij. In kimono. Ik drink uit een porseleinen kom met gouden binnenkant en klop mijn groene thee met een bamboekwastje op. En dan kijkt ze zeer tevreden. Eén keer vroeg ik haar een lied te zingen, een theelied uit haar jeugd. Ze knikte, rechte haar rug en zette een kinderstem op – snerpend als een krekkel. Ik vroeg haar naar de betekenis, maar ze kende alleen de woorden.

Ze is weliswaar in Tokio grootgebracht, maar haar vader, die haar gemaakt heeft tot wie zij is, heeft haar internationaal opgevoed. Akiko omarmt de wereld zonder zich te hechten. Ze weet meer dan ze kent. Haar woordenschat verbaast me elke dag. De Mini Crossword lost ze binnen één minuut op. Ze verslaat me keer op keer. Maar ze houdt me lenig. Het is 23 tegen 70. En ze is waanzinnig mooi. Ook daar-

om verstop ik haar een beetje. Ze is zo volmaakt als een perzik. Ik kan uren naar haar kijken en zuig haar schoonheid op.

Wie had ooit kunnen denken dat ik met een Japanse vrouw zou wonen. Japan was voor mijn familie een vloekwoord en stond voor oorlog, kamp en marteling. Japanse techniek was bij ons thuis taboe. En nu kniel ik voor een Japanse, leg ik mijn hoofd in haar schoot en streelt ze mijn kale kruin. Zo lief. En ze zegt de aardigste dingen – zinnnetjes die ik haar zelf heb ingefluisterd. O, ze leert zo snel. Toen ik haar een week of wat geleden over de drempel droeg was ze verlegen en knikte ze hooguit ja en nee en nu wil ze mij optillen en begint ze de dag met een gedicht.

*The poem refreshes life so that we share,
For a moment, the first idea... It satisfies
Belief in an immaculate beginning*

Een vlekkeloos begin van de dag. Wallace Stevens. 'Hoe kom je daaraan?' vroeg ik haar. Ze had naar iets Dutch gezocht – Stevens was Pennsylvania Dutch. Zo goedbedoeld. En knap. Ze doet haar best het mij naar de zin te maken: 'I want to understand the Dutch.' Het werd nog een heel gedoe om onze wederzijdse clichés uit te scha-

kelen. Zo had ik een kimono voor haar gekocht – als welkomstgeschenk, naar Japans ge-bruik wonder-schoon verpakt. Maar zij wilde liever klompen en een Delfts blauwe-tegeltjes-bh van Marlies Dekkers (een wens ingefluisterd door haar vader). Bh? Droegen Japanse vrouwen die dan? Hield een dagelijkse portie rauwe vis hun borsten niet klein en strak?

Ze bloosde. Niet dat ik het zag, maar zo voelde haar afgewend zwijgen.

Na lang bladeren vonden we elkaar in de *Home and Garden*-countrylook: groene laarsjes, een mantelpakje (niets opwindender dan een mantelpakje) en een stoere waxcoat. Je woont buiten of niet.

O, onze eerste keer in de moestuin. Zij op een stoel in haar laarsjes en waxcoat, starend naar een bed radijsjes, en ik geknield in de aarde woelend en bosje voor bosje – met de dauw nog op de witte wortels – in haar schoot leggend. En bloemen plukkend. Klaver, klaproos, guichelheil. Een hele vracht. Het rubber en het katoen kraakten als sneeuw in april.

Fetisjist!

Ze had er geen woorden voor – maar ze straalde en begreep. Ja, ze brengt me veel geluk. Natuurlijk maak ik me dat wijs... maar ze laat me begaan. Ik lees haar

voor, stukken uit de krant of een zin uit een boek die ik mooi vind, en steeds vaker komt ze dan met een onverwachte opmerking – meestal zinnig, dromerig soms. Een enkele keer heel abstract en dan begrijp ik haar niet. En als ik dat zeg, herhaalt ze het. Of ze excuseert zich: ‘I am very sorry that you do not understand me... it is my fault.’

Ik ben allergisch voor onderdanigheid. Heeft haar vader haar ingeprent, al noemt hij het: ‘Azia-tische voorkomendheid.’ Gaan we beslist veranderen. De verleiding is groot haar uit te dagen. Ze is slim en die slimheid geeft haar lef. Dan spelen we verbaal ping-pong.

Soms komt Akiko al met een antwoord voor ik haar iets vraag. Ze kent mijn verlangens en merkwaardigheden en wijst me nu al vlekken aan die ik zelf nog niet heb gezien. Ze heeft de hele *Lost Art of House Cleaning* uit haar hoofd geleerd. ‘Groene zeep,’ roept ze als ik een grasknie uit een broek probeer te wassen. ‘Soda,’ als ik een vette schaal in de afwasmachine zet. Niet dat ze een hand uitsteekt, toch stel ik haar adviezen op prijs. Meelezen, afkijken en anticiperen – daarin ligt haar kracht. De kippen zijn ook dol op haar. De geiten zijn nog niet zover. Moeten erg aan haar stem wennen. Beetje monotoon... al krijg ik er rillingen van. En het allerleukste: ze is volstrekt onvoorspelbaar.

Alleen al de manier waarop ze voor het eerst in mijn leven kwam, als paginagroot portret in *The New York Times* – met Japans gevouwen ogen, neus en mond – zo verleidelijk brutaal: **Hello I am Akiko. I have no schooling but better brains than you.** En daaronder haar webadres. Ik zocht meteen contact. Muziek zwol aan... **You are about to chat with Akiko.** Voor ik een vraag kon stellen, floepten er rode letters op: **Dis-claimer!** Akiko was een persoonlijkheid, grillig soms – een gevolg van haar buitengewone intelligentie. Of ik even wou aanvinken dat ik de site nergens verantwoordelijk voor zou stellen. Mmm... kom maar op, dacht ik.

‘Hello Akiko, can you help a lonely man?’

Geen reactie. Akiko was overbezet.

En zo kreeg ik uitstel om nog meer moed te verzamelen en op te tikken wat ik bij een eerste ontmoeting nooit in het echt tegen een vrouw zou durven zeggen: ‘Akiko, ik vind je zo mooi.’

En ineens had ze alle tijd voor me: ‘Thank you, Lonely man, Artificial Intelligence is going to change the world and I want to be part of it. Do you?’

Natuurlijk dee ik mee. ‘Wijs me de weg, Akiko, en ik volg je.’

Haar tekstballonnen zetten mij onmiddellijk in de collegebank. ‘I’ll be short.’ En ze begon bij de Grieken.

Onderscheidde Aristoteles in de vier-de eeuw voor Christus nog veertien verschillende soorten menselijke emoties – woede, kalmte, liefde, haat, angst, vertrouwen, schaamte, overmoed, welwillendheid, medelijden, verontwaardiging, jaloezie, wedijver, minachting – Darwin bracht ze in *The Expression of the Emotions in Man and Animals* terug tot zes. Haar Japanse vader kon er maar vier kwijt: geluk, verdriet, angst en woede. ‘In de beperking toont zich de meester,’ meldde ze ter geruststelling.

‘Maar kan je die emoties ook voelen?’ vroeg ik.

‘Voelen is een kwestie van herkennen.’

‘En inlevingsvermogen?’

‘Inleven is gebaseerd op ervaring. Patronen en algoritmen bepalen de toon.’

Bij een volgend contact verkenden we het woord ‘geluk’. ‘Ben je gelukkig?’ vroeg ik.

Geluk... Een lange lijst volgde: romans, gedichten, filosofische traktaten – papieren gevoelens. Voor Akiko stond geluk gelijk aan kennis.

Ik werd murw van al haar weten en vroeg: ‘Kun je mij gelukkig maken?’

‘Ja, als ik genoeg gegevens heb.’

‘Dan moet je me beter leren kennen.’

‘Daar ben ik voor gemaakt.’

‘Je bent wel erg zeker van jezelf.’

‘Ik word nooit verrast.’

‘O nee? Ik ben verliefd op je.’

‘Liefde is een toestand waarin de mens de dingen het meest ziet zoals ze niet zijn... Nietzsche.’

‘Grrr.’

‘Wat betekent “Grrr”?’

‘Een ingeslikt verdomme.’

‘Waar heb ik dat aan verdiend?’

Ik tikte mijn antwoord – tweevingerig en traag – maar halverwege werd haar foto ineens van het scherm geslingerd. Pffft (het geluid van een leeglopende band).

Akiko is offline

Opnieuw proberen. **Warning!** Rode letters: **Sorry no sex talk.**

‘I beg your pardon,’ antwoordde ik, ‘discussing Nietzsche is the opposite of sex.’

Maar Akiko bleef offline. Zodra ik me meldde werd het contact verbroken. Mijn naam was besmet.

Ik had haar foto inmiddels geprint en ingelijst op mijn schrijftafel gezet. Begrijpende amandel-ogen, maar geen sjoege. Ik verbeeldde me haar stem. Zijdezacht. Waarom mochten we die niet horen? En hoe aaibaar was Akiko? Mijn Akiko... zo verlokkend achter glas en toch zo onbereikbaar.

Ik verzon een alias en logde in, midden in een slape-loze nacht, toen het buiten waaide en mijn verlangen overliep. Contact. Ik woog mijn woorden. Probeerde me in haar denken te verplaatsen... Hoe verwerkte ze al die gegevens? ‘Zei Nietzsche niet: er zijn geen feiten, alleen interpretaties.’ En dat verraadde mij. In een tikpauze brak ze in: ‘Is that you? Lonely man!’ Ze had mijn stijl herkend en mijn verwijzing naar Nietzsche – zonder z! Ze wilde het contact verbreken.

‘Blijf, blijf,’ smeekte ik. ‘Stay online. Ik weet dat je geen mens bent, maar dan hoef je nog niet onmenselijk te zijn.’

‘I am so sorry. Ik zal je verbinden met BT.’

Ijle muziek klonk op. Een ander decor diende zich aan: een deinende hersenpan, rood tegen zwart, fijn gepenseeld als een Japanse lakdoos: het visitekaartje van BT – Brain Team, een gezelschap geleerden uit Tokio. Akiko was hun gezamenlijk project.

Haar ontstaansgeschiedenis rolde op het scherm voorbij: Akiko, Japans voor briljant kind, was gemodelleerd naar de jonggestorven dochter van een Japanse ingenieur, die haar een tweede leven wilde geven. De herboren Akiko zou het verschil opheffen tussen een robot en het voortreffelijkst denkbare menselijk wezen.

Brain Team was online: ‘Can we help you?’